

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТИМЧАСОВО ЗАЙНЯТИХ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИХ РОБІТ

Окремим титулом права землекористування є користування земельними ділянками для проведення розвідувальних робіт. Законодавчого визначення цього права немає. Проте, аналіз чинного земельного законодавства України, дає всі підстави стверджувати, що таке право існує і відрізняється від інших законодавчо визнаних видів права землекористування.

Зокрема, стаття 97 Земельного кодексу України, яка має назву «Обов'язки підприємств, установ та організацій, що проводять розвідувальні роботи», встановлює умови використання відповідних земельних ділянок. Так, підприємства, установи та організації, які здійснюють геологознімальні, пошукові, геодезичні та інші розвідувальні роботи, можуть проводити такі роботи на підставі угоди з власником землі або за погодженням із землекористувачем. Зміст, сутність та правову природу такої угоди закон, на жаль, не визначає, підкреслюючи, що такою угодою визначаються лише строки і місце проведення розвідувальних робіт. Уявляється, що цього явно недостатньо. Передовсім слід зазначити, що такі умови угоди, наприклад як строки та місце проведення розвідувальних робіт не можуть визначатися виключно за волевиявленням сторін. Відповідні параметри з цього приводу обов'язково мають бути зафіксовані в спеціальному дозволі на користування надрами (стаття 16 Кодексу України про надра).

Оскільки дозвіл на розвідувальні роботи з метою геологічного вивчення надр видається на строк не більше п'яти років, то саме в межах цього строку і мають бути проведені відповідні розвідувальні роботи.

Окрім того залишається відкритим питання щодо місця проведення розвідувальних робіт. Ділянка надр, надана відповідному суб'єкту в користування з певною метою, являє собою геометризований об'єкт, розташований, за загальним правилом, під землею поверхнею. Отже користування надрами пов'язане з необхідністю забезпечення перш за все доступу до ділянки надр по земній поверхні. Окрім того реалізація суб'єктивного права користування надрами вимагає також використання певної площі земельної ділянки для розміщення відповідних наземних споруд. Йдеться, зокрема, про споруди, необхідні для проведення робіт, пов'язаних з використанням надр.

Так, відповідно до ст. 66 ЗК України, яка має назву «Землі промисловості», надання земельних ділянок для потреб, пов'язаних з користуванням надрами, проводиться після оформлення в установленому порядку права користування надрами і відновлення земель згідно із затвердженим проектом рекультивациі на раніше відпрацьованих площах у встановлені строки. З викладеного випливає, що надання земельних ділянок для потреб, пов'язаних з користуванням надрами, передусе виникнення права користування надрами. Це означає, що особа, яка претендує на отримання відповідної земельної ділянки, повинна передовсім мати статус надрокористувача. Окрім того можливість надання земельної ділянки для здійснення надрокористування закон пов'язує з відновленням надрокористувачем земель на раніше відпрацьованих площах.

Розвідувальні роботи вимагають від виконавців певної кваліфікації та спеціальних геологічних знань. Тому вони зазвичай виконуються спеціалізованими підприємствами. Загалом, відповідно до чинного законодавства про надра користувачами надр можуть бути спеціалізовані підприємства, установи, організації, а також громадяни України. Користувачами надр можуть бути також і іноземні фізичні та юридичні особи.

На відміну від суб'єктів інших видів надрокористування суб'єкти, геологічного вивчення надр – користувачі повинні, по-перше, мати статус суб'єктів господарювання, а, по-друге, відповідати певним вимогам спеціального законодавства щодо наявності матеріально-технічної бази, дозволу та ін. Отже, суб'єкт, що має намір отримати право на проведення розвідувальних робіт з метою геологічного вивчення надр, повинен відповідати встановленим

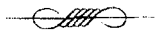
вимогам та дотримуватися певних умов. Такі умови можуть виступати в якості ознак суб'єкта права користування надрами з метою геологічного вивчення, а також входить до його обов'язків.

Таким чином, суб'єкт права користування землями для проведення розвідувальних робіт повинен мати спеціальну правосуб'єктність.

Кодексом України про надра (ст. 39) передбачено, що роботи і дослідження, пов'язані з геологічним вивченням надр, підлягають обов'язковій державній реєстрації та обліку з метою узагальнення і максимального використання результатів вивчення надр, а також запобігання дублюванню зазначених робіт. Державну реєстрацію та облік розвідувальних робіт здійснює Держгеонадра України.

Проте залишається відкритим питання, чи потрібна державна реєстрація права користування тимчасово зайнятою земельною ділянкою для проведення розвідувальних робіт. Адже, на законодавчому рівні це питання не врегульоване. З цього приводу Н. П. Барабаш зазначає, право користування земельною ділянкою для проведення розвідувальних робіт має виникати з моменту державної реєстрації договору про використання земельної ділянки у зазначених цілях. Такий висновок уявляється слушним за умови, що використання земельної ділянки буде опосередковане договірною основою.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок про те, що реалізація суб'єктом права користування землями для проведення розвідувальних робіт можлива лише за умови оформлення прав користування надрами.

***Зуєв Віталій Анатолійович,**
завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Академії митної служби України,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМІВ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Необхідно констатувати, що питання планування в сфері поводження з відходами знаходяться на надзвичайно низькому рівні, більшість з наявних програм мають декларативний характер, не враховують реальну екологічну, соціальну та економічну ситуацію, а отже їх ефективність залишається на край низькому рівні. Все це веде до поглиблення кризових явищ, переведення проблеми в розряд другорядних, що в подальшому призводить до поглиблення шкідливих наслідків, збільшення витрат на подолання цих проблем. Зазначене обумовлює необхідність зміни підходів до вирішення проблем поводження з відходами в першу чергу на стадії планування та розробки програм, а також оцінки екологічних наслідків їх реалізації.

В Європейському Союзі наразі активно використовується стратегічна екологічна оцінка, за допомогою якої вирішується цілий ряд проблем, зокрема, попередження трансграничного забруднення, мінімізація шкідливих впливів, забезпечення участі громадськості.

Розвиток механізмів стратегічної екологічної оцінки пов'язаний насамперед з усвідомленням фахівцями недостатності процедур оцінки впливу на навколишнє природне середовище як одного з основних елементів прийняття екологічно обґрунтованих рішень, мінімізації екологічної шкоди та достатності природоохоронних заходів.

Хоча в науковій літературі й існує позиція, що стратегічна екологічна оцінка безпосередньо пов'язана із екологічною експертизою, слід відмітити, що такі ствердження не в повній мірі відповідають дійсності. Так, Д.О. Палехов відзначає, що правові засади регулювання процедури здійснення екологічної оцінки в Україні в основному збігаються з